La propina, un tic social que desapareix

Parar la mà ha esdevingut un costum en algunes activitats. (Foto: Anna Boyé)

—"Això és per a tu, noi." Qui més, qui menys, tothom ha donat alguna propina un dia o altre. Des de sempre, les propines han tingut un paper important dins les relacions socials en diversos sectors de la societat. Es pot parlar, però, d'una evolució d'aquesta gratificació extra que és la propina. El ral que es donava als enllustrabotes i el cigarret que es donava als caixers dels bancs, han estat substituïts per l'ajut als empleats del butà, per la propineta a l'acomodador, als taxistes i els cinc duros als cambrers dels bars. De la mateixa manera, hom ajuda, ara, els barbers, els lliuradors a domicili i un seguit d'empleats més, que accepten generalment el que hom els dóna.

Però ¿per què es dóna aquest plus voluntari? ¿Per costum, per quedar bé, pel bon servei rebut, per la simpatia del qui us ha servit, o per compensar un salari insuficient? Segons Judith Astelarra, sociòloga i professora a la Universitat Autònoma de Bellaterra, la propina es dóna com es compleixen tantes altres convencions socials, i no és un procés conscient: "És com quan dius bon dia a la veïna quan te la trobes per l'escala. És possible que l'origen de la propina respongui estrictament a la necessitat. Després, amb l'evolució de la societat occidental, la propina ha esdevingut un costum".

Els preus tendeixen a apujar-se i no es pot dir que la propina segueixi una evolució paral.lela. De fet, i conjuntament amb la rutina de la propina, trobem un rebuig per part d'individus que trenquen la convenció social i no en donen. Seria interessant de saber per què ho fan. N'hi ha que potser consideren humiliant la propina, d'altres volen sentir-la, i no donar-la així com així, potser a causa de la crisi. El que sembla segur és que la gent ja no està per almoines. Això explica que avui en dia ja no es doni matemàticament el deu per cent del valor del servei, sinó que hi ha moltes propines, com és el cas de les barberies, cinemes, taxis, gasolineres, etcètera, que no n'ultrapassen el set per cent.

Considerant la situació econòmica actual de molts dels treballadors que reben propines, hom troba pocs professionals que s'enutgin a l'hora d'haver d'acceptar-les o no. I no és que parin decididament la mà, però tampoc no menyspreen aquest ajut econòmic. Els barbers, per exemple, no menyspreen les dues mil pessetes setmanals que s'arriben a treure. De totes maneres, una cosa és ben segura: els guanys que s'obtenen gràcies a la propina es van reduint, i és significatiu que a molts grans magatzems hi ha penjats uns cartells que diuen: "No s'accepten propines".

La dignificació del treball i una més gran igualtat social passen per la supressió de les propines. Al capdavall, sembla injust que un sector de la societat cobri un sou extra, encara que sigui per raons filantròpiques. És per això que potser en un futur no gaire llunyà tots els professionals diran: "no, gràcies, ho sentim molt, però és la nostra feina..."

FREDERIC ROVIRA

safareig

• **¡Glup"S"!** Ben magres les va passar en Josep Lluís Bozzo, integrant dels Dagoll-Dagom, al primer sketch de la representació del seu darrer espectacle, "¡Glups!", el passat dimecres 26 a la nit. Situada a la selva centrafricana, l'acció transcorria plàcidament: una família barcelonina esnob és sorpresa per uns nadius... un dels quals —en Bozzo— fa un saltironet i, de manera totalment imprevista, perd les calcetes que duia com a única vestimenta, amb la subsegüent exhibició anatòmica integral. Tot i que el guió no ho exigia, això de mostrar-se tot nuet, en Bozzo va reaccionar ben tranquil.lament: va continuar com si res no hagués passat, amb la part meridional del seu cos enlaire. De tota manera, des de les primeres files del teatre es va sentir un "¡glups!" que venia de l'escenari.

• **La ràdio del president.** Des de la primera emissió d'"El moro, el lloro, el mico i el senyor de Puerto Rico" a Catalunya Ràdio, que els malpensats no paren de pronosticar que el seu responsable, Jordi Vendrell, té els dies comptats. Diuen que per la seva afició a deixar anar crítiques contra l'"amo". El mateix Vendrell va confessar en privat —però tot afirmant que algun dia ho diria per les ones— que estava convençut que el dial de la ràdio del president Pujol no arribava fins al 106, que és la freqüència per la qual emet Catalunya Ràdio.

• **L'esgarria-festes.** A Josep Maria Sala, secretari d'organització del PSC, se'l considera l'ànima del funcionament de l'aparell d'aquest partit. Fins i tot durant una temporada treballava amb una sonda portàtil penjada, per no perdre pistonades. Però, si com a animador laboral és una espasa, per animar una festa no és precisament el més indicat. Així ho demostrà en la que va celebrar el PSC de Barcelona pel primer aniversari del 28-O. Ell era el màxim líder present i el seu parlament va ser breu i contundent: "Com que un partit es fa treballant, ja n'hi ha prou de festa i tornem a treballar". Lògicament, a les seves paraules va seguir una xiulada general.

BARRES I ESTELLES

Solé

Els papers diuen que Jordi Solé Tura, engendrador constitucional i teòric de renom, deixa l'Ajuntament de Barcelona per dedicar-se exclusivament a la seva càtedra. Els papers, ni s'han preocupat d'aquesta deserció institucional. En part pel fet que la seva marxa no altera numèricament l'hegemonia socialista. En part, també, perquè érem molts els qui ens preguntàvem què hi feia un Solé com Solé Tura en un ajuntament com aquest.

La dreta intel.ligent, aquella dreta que s'estima més finançar l'"Avui" que no pas llegir-lo, deu començar a preocupar-se per la decisió del regidor comunista. Un Solé Tura reclòs a la càtedra, alliberat de les servituds de les reunions i dels plenaris, pressuposa la reaparició d'una ploma tan lúcida com insubornable. En la Catalunya de la irracionalitat, els contrabandistes de la raó han esdevingut més perillosos que el ministre De la Quadra.

Darrere el somriure equí d'en Jordi Solé Tura s'amaga tota la bonhomia de l'esquerra. Una bonhomia acumulada a base d'anys de mastegar les mateixes evidències i d'educar el múscul de la voluntat quan les coses no són com les imaginàvem. A cops de tornar a començar, Solé Tura és avui un expert reconstructor de somnis en un moment en què fins i tot de nits ens resistim a somniar. Aquest pare de la Constitució és l'únic polític de l'esquerra catalana que encara pot parlar de la revolució sense despertar ni temors ni escepticismes. Ell sap que l'esquerra és una cosa i que l'esquerra al poder n'és una altra. Entre la torre de vori dels intel.lectuals orgànics i la fortalesa de la burocràcia, Solé Tura ha optat per embrutar-se de carrer i de vida. Benvingut al club.

El dia que Solé deixi definitivament l'Ajuntament, els papers publicaran la notícia, ben petita, a la plana de les esqueles. Aquesta és una plana familiar per als antics militants de l'esquerra com Solé. Durant la Dictadura era la plana on els directors de premsa expiaven la seva mala consciència democràtica publicant-hi les manifestacions i les detencions per associació il.lícita. No serà la primera vegada que Solé ocupa aquesta plana. Als intel.lectuals com ell, sempre hi ha hagut algú que els ha volgut veure dintre d'una presó o darrere d'una taula oficial. Així s'aplana el pensament i així, a poc a poc, l'esquerra es va diluint entre la paperassa.

Solé Tura, l'altre dia, evocant la figura d'Alfons Carles Comín, ens recordava la necessària tensió ètica que ha de servar l'esquerra. Es lamentava de la desmobilització general de Catalunya, de la impunitat moral amb què resistíem fets com la invasió de Grenada o l'escalada terrorista... Cal entendre la seva decisió com un rearmament d'aquesta tensió ètica que l'esquerra ha anat malbaratant per un malentès pragmatisme.

Aquesta nova etapa d'en Solé em produeix un profund optimisme. Els elogis s'han de fer de franc, encara que després ens costin cars. Avui l'Ajuntament pot prescindir d'un regidor de luxe, però l'esquerra de Catalunya necessita saber on és, ara que tot és comprensible i ara que ja no entenem res.

JOAN BARRIL

Un Nenuco per a tots

El xampú Nenuco és pensat per als nens, per això és neutre i d'acció moderada.

Però també és pensat per a tu, perquè netejarà a fons els teus cabells sense danyar la seva protecció natural.

Per això podràs usar-lo tranquil.lament cada dia sigui quin sigui el teu tipus de cabells.

Des d'ara també hi ha un Nenuco per a tu ... i per als nens, és clar!

xampú

Nenuco

cabells feliços

MASS MEDIA